

MATEMATIKAGA IXTISOSLASHTIRILGAN BOSHLANG'ICH SINFLARDA O'QITISH METODLARI

Primova Maftuna Furqat qizi

Nazariya va metodika fani o'qituvchisi

Boshlang'ich ta'lim

maftunaprimova769@gmail.com

Abdilhamidova Madina

O'zMPU Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim fakulteti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi

4-kurs talabasi

abdilhamidovamadina243@gmail.com

Abdullayeva Moxinur

O'zMPU Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim

fakulteti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 4-kurs talabasi

amoxinur08@gmail.com

Abdunazarova Diyoraxon

O'zMPU Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim fakulteti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi

4-kurs talabasi diyoraabdunazarova222@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20159226>

Annotatsiya: Mazkur maqolada matematikaga ixtisoslashtirilgan boshlang'ich sinflarda o'qitish metodlarining mazmuni, ahamiyati va samaradorligi yoritilgan. Unda boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quvchilarning mantiqiy fikrlashi, mustaqil ishlashi hamda matematik tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiluvchi zamonaviy pedagogik metodlar tahlil qilingan. Shuningdek, interfaol usullar, muammoli ta'lim, didaktik o'yinlar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning o'quvchilar bilimini mustahkamlashdagi o'rni ko'rsatib berilgan. Maqolada matematika faniga qiziqishni oshirish, iqtidorli o'quvchilarni aniqlash va ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar ham berilgan. Tadqiqot natijalari matematikaga ixtisoslashtirilgan boshlang'ich sinflarda samarali o'qitish metodlarini qo'llash ta'lim sifati va o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini oshirishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, matematika o'qitish metodlari, ixtisoslashtirilgan sinf, interfaol metodlar, mantiqiy fikrlash, pedagogik texnologiyalar, didaktik o'yinlar, muammoli ta'lim, matematik tafakkur, ta'lim samaradorligi.

Abstract: This article discusses the content, importance and effectiveness of teaching methods in specialized primary schools for mathematics. It analyzes modern pedagogical methods that serve to develop students' logical thinking, independent work and mathematical thinking in the process of primary education. It also shows the role of interactive methods, problem-based learning, didactic games and the use of information and communication technologies in strengthening students' knowledge. The article also provides recommendations on increasing interest in mathematics, identifying gifted students and developing their creative abilities. The results of the study show that the use of effective teaching methods in specialized primary schools for mathematics increases the quality of education and the level of students' mastery.

Keywords: primary education, mathematics teaching methods, specialized class, interactive methods, logical thinking, pedagogical technologies, didactic games, problem-based learning, mathematical thinking, educational effectiveness.

Аннотация: В данной статье рассматриваются содержание, значение и эффективность методов обучения математике в специализированных начальных школах. Анализируются современные педагогические методы, способствующие развитию логического мышления, самостоятельной работы и математического мышления учащихся в процессе начального образования. Также показана роль интерактивных методов, проблемно-ориентированного обучения, дидактических игр и использования информационно-коммуникационных технологий в укреплении знаний учащихся. В статье также приводятся рекомендации по повышению интереса к математике, выявлению одаренных учащихся и развитию их творческих способностей. Результаты исследования показывают, что использование эффективных методов обучения математике в специализированных начальных школах повышает качество образования и уровень усвоения материала учащимися.

Ключевые слова: начальное образование, методы обучения математике, специализированный класс, интерактивные методы, логическое мышление, педагогические технологии, дидактические игры, проблемно-ориентированное обучение, математическое мышление, эффективность обучения.

Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar yosh avlodni har tomonlama yetuk, mustaqil fikrlaydigan va raqobatbardosh shaxs sifatida tarbiyalashni asosiy maqsad qilib belgilamoqda. Ayniqsa, matematika fanini chuqurlashtirib o'qitishga ixtisoslashtirilgan boshlang'ich sinflarda ta'lim sifatini oshirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Chunki boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishi, mantiqiy tafakkuri va intellektual salohiyati shakllanadigan eng muhim davrdir. Matematika fanini samarali o'qitish o'quvchilarda nafaqat hisob-kitob ko'nikmalarini, balki tahlil qilish, muammoli vaziyatlarga yechim topish, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuv kabi kompetensiyalarni ham rivojlantiradi. Shu sababli matematikaga ixtisoslashtirilgan boshlang'ich sinflarda zamonaviy o'qitish metodlaridan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili hisoblanadi. Hozirgi kunda interfaol metodlar, muammoli ta'lim, didaktik o'yinlar hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan yondashuvlar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularning bilimlarni chuqur va mustahkam egallashiga xizmat qilmoqda. Bunday metodlar o'quvchilarning faolligini ta'minlash, individual qobiliyatlarini rivojlantirish hamda matematik tafakkurini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolada matematikaga ixtisoslashtirilgan boshlang'ich sinflarda qo'llaniladigan samarali o'qitish metodlari, ularning o'ziga xos jihatlari hamda ta'lim jarayonidagi ahamiyati ilmiy-pedagogik nuqtai nazardan tahlil qilinadi.

Matematikaga ixtisoslashtirilgan boshlang'ich sinflarda ta'lim jarayonini samarali tashkil etish o'qituvchidan zamonaviy pedagogik yondashuvlar va innovatsion metodlardan unumli foydalanishni talab etadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilgan darslar ularning matematika faniga bo'lgan qiziqishini oshiradi hamda bilimlarni ongli ravishda o'zlashtirishiga yordam beradi. Boshlang'ich ta'limda matematika fanini o'qitishning asosiy maqsadi o'quvchilarda elementar matematik tushunchalarni shakllantirish, mantiqiy fikrlashni rivojlantirish va amaliy masalalarni yechish ko'nikmalarini hosil qilishdan iboratdir. Shu bois o'qitish jarayonida an'anaviy metodlar bilan

bir qatorda interfaol metodlardan ham keng foydalanish muhim ahamiyatga ega. Interfaol metodlar o'quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi, ularni mustaqil fikrlashga va jamoa bilan ishlashga o'rgatadi. "Aqliy hujum", "Klaster", "BBB", "Insert" kabi metodlar matematika darslarida samarali natija beradi. Masalan, "Aqliy hujum" metodi orqali o'quvchilar masalani yechishning turli usullarini taklif qiladilar, bu esa ularning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Didaktik o'yinlar ham boshlang'ich sinflarda matematika o'qitishning muhim vositalaridan biri hisoblanadi. O'yin asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning diqqatini jamlaydi, darsga qiziqishini kuchaytiradi va murakkab mavzularni oson o'zlashtirishga yordam beradi. Ayniqsa, sonlar bilan bog'liq o'yinlar, mantiqiy topshiriqlar va tezkor savol-javoblar o'quvchilarning hisoblash malakasini mustahkamlaydi. Muammoli ta'lim metodidan foydalanish ham matematika darslarining samaradorligini oshiradi. Bu metod orqali o'quvchilarga muammoli vaziyat yaratiladi va ular mustaqil ravishda yechim izlashga undaladi. Natijada o'quvchilarda tahlil qilish, solishtirish, xulosa chiqarish kabi ko'nikmalar shakllanadi. Muammoli topshiriqlar iqtidorli o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantirishda ham muhim o'rin tutadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish bugungi ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Multimedia vositalari, elektron darsliklar, interaktiv taqdimotlar va matematik dasturlar yordamida darslarni tashkil etish o'quvchilarning mavzuni vizual va qiziqarli tarzda o'zlashtirishiga imkon yaratadi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar orqali individual yondashuvni amalga oshirish va o'quvchilarning bilim darajasini tezkor baholash imkoniyati kengayadi. Matematikaga ixtisoslashtirilgan boshlang'ich sinflarda differensial yondashuv asosida ta'lim berish ham muhim hisoblanadi. Chunki o'quvchilarning qobiliyati, bilim darajasi va o'zlashtirish sur'ati bir-biridan farq qiladi. Shu sababli o'qituvchi har bir o'quvchining individual xususiyatlarini inobatga olib, mos topshiriq va metodlarni tanlashi lozim. Bu esa ta'lim sifatini oshirish va har bir o'quvchining imkoniyatlarini to'liq namoyon etishiga xizmat qiladi. Shunday qilib, matematikaga ixtisoslashtirilgan boshlang'ich sinflarda zamonaviy o'qitish metodlaridan samarali foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini faollashtiradi, matematik tafakkurini rivojlantiradi hamda ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, matematikaga ixtisoslashtirilgan boshlang'ich sinflarda zamonaviy o'qitish metodlaridan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Interfaol metodlar, didaktik o'yinlar, muammoli ta'lim va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini dars jarayoniga tatbiq etish o'quvchilarning matematika faniga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi, ularning mantiqiy va ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Shuningdek, differensial yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim har bir o'quvchining individual imkoniyatlarini hisobga olishga hamda ularning bilimlarni puxta o'zlashtirishiga xizmat qiladi. Boshlang'ich ta'lim bosqichida matematika fanini samarali o'qitish kelgusida o'quvchilarning ilmiy salohiyati va intellektual rivojlanishi uchun mustahkam poydevor yaratadi. Demak, matematikaga ixtisoslashtirilgan boshlang'ich sinflarda innovatsion va pedagogik jihatdan samarali metodlardan foydalanish nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki iqtidorli o'quvchilarni aniqlash, ularning qobiliyatlarini rivojlantirish hamda raqobatbardosh yoshlarni tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyev. *Yangi O'zbekiston strategiyasi*. – Toshkent: “O'zbekiston”, 2021.
2. Jumayev M. E. *Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi*. – Toshkent: “O'qituvchi”, 2018.
3. Bikbayeva N. U., Yangibayeva E. *Boshlang'ich ta'limda matematika*. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2020.
4. Tolipov O'. Q., Usmonboyeva M. *Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot*. – Toshkent: “Fan”, 2017.
5. Ishmuhammedov R. J. *Innovatsion pedagogik texnologiyalar*. – Toshkent: “Iste'dod”, 2019.
6. Azizxo'jayeva N. N. *Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat*. – Toshkent: “Moliya”, 2016.
7. Davlat ta'lim standarti va o'quv dasturi. Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi bo'yicha me'yoriy hujjatlar. – Toshkent, 2021.
8. Saidahmedov N. *Yangi pedagogik texnologiyalar mohiyati va zamonaviy loyihasi*. – Toshkent: “Ta'lim”, 2018.